

CZU: 336.13:005

MANAGEMENTUL FINANTELOR PUBLICE – ABORDĂRI CONCEPTUALE*Eugenia GHEORGHIȚA**Universitatea de Stat din Moldova*

Elaborarea mecanismelor de modernizare a managementului finanțelor publice a devenit esențială în procesul de eficientizare a utilizării resurselor bugetare. Republica Moldova a inițiat implementarea unui program ambițios de reformare a managementului finanțelor publice prin modernizarea instituțiilor bugetare și ajustarea cadrului legislativ la principiile europene în domeniu. În majoritatea statelor lumii, elaborarea și implementarea mecanismelor de modernizare a managementului finanțelor publice au devenit cruciale în procesul de eficientizare a utilizării resurselor bugetare.

Cuvinte-cheie: management, finanțe publice, buget, autonomie locală, descentralizare.

PUBLIC FINANCE MANAGEMENT - CONCEPTUAL APPROACHES

Developing mechanisms for modernizing public finance management have become essential in the process of streamlining the use of budgetary resources. The Republic of Moldova initiated the implementation of an ambitious program to reform public finance management by modernizing budgetary institutions and adjusting the legislative to European principles. In most countries in the world, the development and implementation of mechanisms to modernize public finance management have become crucial in streamlining the use of budgetary resources.

Keywords: management, public finances, budget, local autonomy, decentralization.

Introducere

În ultimii ani, Republica Moldova a inițiat implementarea unui program ambițios de reformare a managementului finanțelor publice prin modernizarea instituțiilor bugetare și ajustarea cadrului legislativ la cerințele și standardele Uniunii Europene. În scopul asigurării unui sistem eficient și transparent de management al finanțelor publice, obiectivele reformei se focalizează pe modernizarea procesului de elaborare, executare și raportare a bugetului, îmbunătățirea evidenței contabile, implementarea sistemului de control și audit financiar intern modern în sectorul public, crearea sistemului informațional integrat de gestionare a finanțelor publice.

Concepte privind managementul finanțelor publice

Statul, ca formă complexă de organizare socială, pentru funcționarea și consolidarea sa a avut nevoie de susținere atât politică și socială, cât și economică, aceasta din urmă, odată cu apariția banilor, devenind susținere financiară. Anume fluxurile de bani direcționate de la contribuabili către stat au constituit finanțele publice incipiente. Inițial, aceste fluxuri de bani erau destinate în exclusivitate să susțină cheltuielile proprii de funcționare ale organizațiilor statale. Cu timpul, prin extinderea atribuțiilor care i-au fost încredințate sau pe care statul și le-a arogat, fluxurile financiare au fost direcționate spre finanțarea unor cheltuieli tot mai variate și tot mai apropiate de cererea publică.

Într-o accepțiune mai largă, finanțele constituie totalitatea resurselor (fondurilor) bănești aflate la dispoziția colectivităților publice și a întreprinderilor particulare, destinate îndeplinirii funcțiilor și sarcinilor acestora [1, p.41].

Conform *Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale*, nr.181 din 25.07.2014 [2], **finanțele publice** reprezintă un ansamblu al relațiilor economice aferente formării și administrării resurselor bugetelor componente ale bugetului public național, a datoriei de stat, a datoriei unităților administrativ-teritoriale și a altor active publice.

Conform *Legii privind finanțele publice locale*, nr.397 din 16.10.2003 [3], **finanțele publice locale** fac parte integrantă din sistemul finanțelor publice și includ bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, care reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor pentru exercitarea funcțiilor ce sunt în competența acestora conform legislației și funcțiilor delegate de Parlament la propunerea Guvernului.

Sectorul public a fost considerat, o perioadă îndelungată, ca unul al non-pieței, fapt ce a exclus concurența cu repercusiuni negative asupra calității bunurilor și serviciilor publice și asupra gestionării resurselor utilizate în acest sector. Nivelul tot mai ridicat al nevoilor publice și dificultățile frecvente în acoperirea acestora au

impus transformări esențiale atât în ce privește modalitatea de asigurare cu bunuri și servicii publice, cât și în finanțarea organizațiilor și a instituțiilor care le realizează. Tot mai des, pentru trasarea sarcinilor actuale ale administrației publice se utilizează termenul „management public”, accentuându-se necesitatea utilizării tehnologiilor moderne de gestiune și rolul crescând al relațiilor de piață în sectorul public. În acest context, managementul public reprezintă ansamblul proceselor și relațiilor de management, existente între componentele sistemului administrativ, prin care, în regim de putere publică, se aduc la îndeplinire legile/procesele de acțiune, și/sau se planifică, organizează, coordonează, gestionează și controlează activități ce satisfac interesul public [4, p.16].

Managementul finanțelor publice este ca o gestiune generală a sistemului fiscal, a cheltuielilor și a datoriilor guvernului, care, la rândul lor, influențează alocarea resurselor și redistribuirea veniturilor. Partea de cheltuieli se referă la ciclul bugetar, inclusiv elaborarea bugetului, controale interne, contabilitate, audit intern și extern, achiziții publice, monitorizare și raportare [4, p.18].

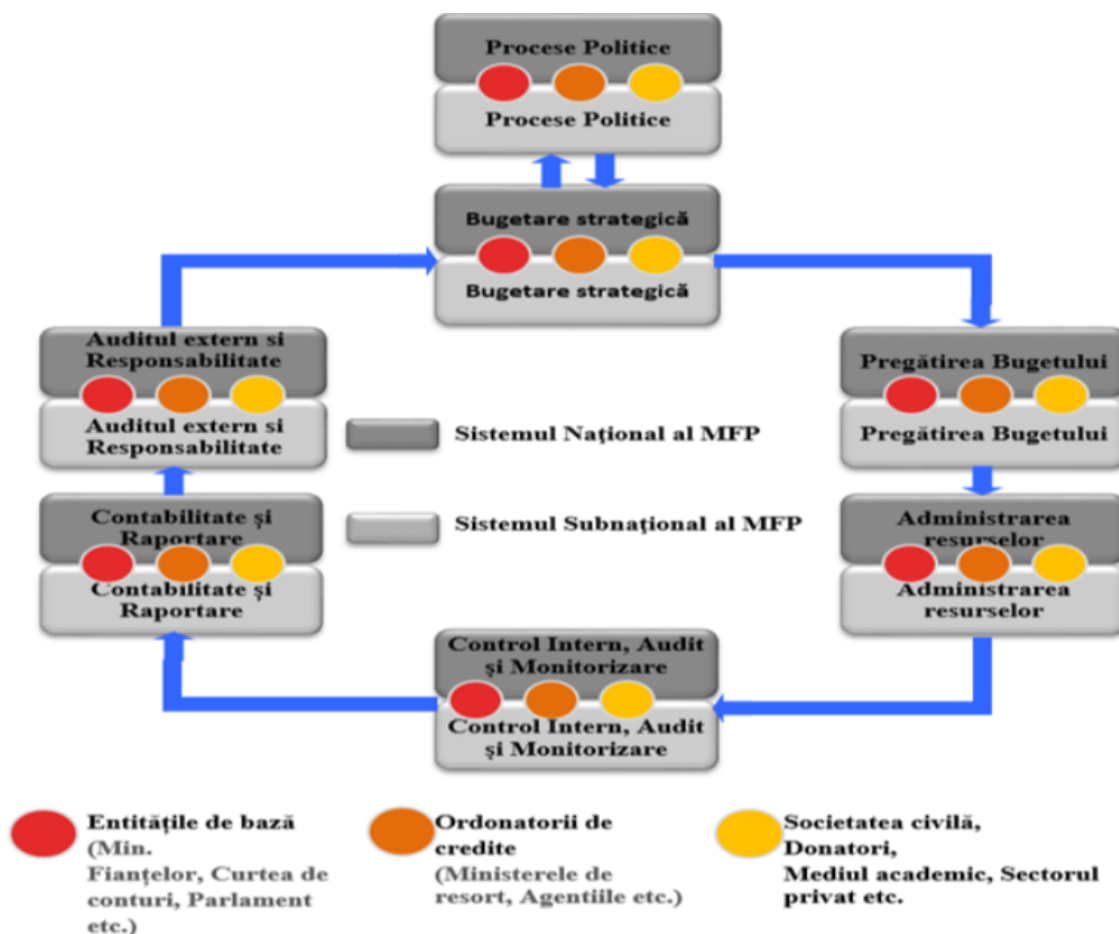

Fig.1. Complexitatea relațiilor și multitudinea actorilor în cadrul managementului finanțelor publice.

Sursa: [4,p.19]

Managementul finanțelor publice reprezintă un sistem de metode, principii, tehnici și instrumente privind încasarea și utilizarea resurselor financiare publice și gestionarea eficientă a banului public. Responsabilitatea pentru colectarea surselor financiare publice și distribuirea lor după prioritățile economico-sociale este o funcție importantă a managementului finanțelor publice. Realizarea acesteia depinde, în temei, de cadrul legislativ, dar și de factorul uman, oamenii fiind valorile care utilizează resursele și, în același timp, creează resurse. Problema centrală în managementul finanțelor publice constituie utilizarea eficientă a banilor publici, deoarece e știut că „este plăcut să cheltui banii altora”.

Managementul finanțelor publice este un domeniu important pentru dezvoltarea economică a țării, creând condiții de stabilizare la nivel macroeconomic și microeconomic. Gestionarea eficientă a finanțelor publice contribuie la dezvoltarea societății, la creșterea calității vieții cetățenilor.

Managementul finanțelor publice include problemele ce se referă la procesul de descentralizare financiară și descentralizare fiscală, probleme de stringentă actualitate pentru Republica Moldova. Descentralizarea este calea Republicii Moldova spre modernizare.

Managementul finanțelor publice locale cuprinde: activități de execuție bugetară, control, evidență, raportare, monitorizare și evaluare. (*R.Allen*)

Managementul finanțelor publice locale cuprinde abordarea provocărilor-cheie legate de controlul cheltuielilor APL și funcționarea eficientă și eficace a instituțiilor și operatorilor de servicii publice locale. (*V.Hîncu*)

Managementul finanțelor publice locale cuprinde: bugetarea, contabilitatea, auditul, managementul lichidităților, gestionarea datoriei, generarea veniturilor, raportarea publică privind operațiunile financiare din sectorul public local. (*A.Secrieru*)

Managementul finanțelor publice locale cuprinde: gestiunea generală a sistemului fiscal, a cheltuielilor și datoriei guvernului, care influențează alocarea resurselor și redistribuirea veniturilor. (*M.Ciubotaru*)

Managementul finanțelor publice locale reprezintă un complex de metode, principii, tehnici și instrumente, orientate către colectarea resurselor financiare publice cu scopul de a fi gestionate eficient pentru a acoperi cheltuielile.

Evoluțiile politice, economice și sociale din ultimii ani în țara noastră au pus în evidență necesitatea unei reforme profunde și reale în domeniul managementului finanțelor publice. În Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2013 – 2020 este expres stipulat: „Apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană se poate produce doar în condițiile unui stat în care structurile puternic ierarhizate sunt înlocuite cu structuri descentralizate, transparente și dinamice, întemeiate pe supremația legii, a drepturilor și libertăților civile. Guvernul va asigura corelarea reformei administrației centrale cu cea a administrației locale și transferul de competențe către autoritățile publice locale, inclusiv în domeniul finanțelor publice. Descentralizarea puterii și abilitarea autorităților publice locale cu puteri reale vor avea o contribuție majoră și la dezvoltarea veritabilă a regiunilor, desconcentrând și activitatea economică pe întreg teritoriul Republicii Moldova” [5].

Scopul esențial al descentralizării este oferirea serviciilor publice de mai bună calitate, la un preț mai redus, concomitent cu modernizarea structurilor care furnizează serviciile respective. O descentralizare administrativă poate oferi aceste condiții.

În *Legea privind descentralizarea administrativă*, nr.435 din 28.12.2006 [6], sunt stipulate principiile descentralizării administrative:

- a. principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;
- b. principiul subsidiarității, care presupune exercitarea responsabilităților publice de către autoritățile care sunt cel mai aproape de cetățeni, cu excepția cazurilor în care intervenția autorităților de nivel superior prezintă avantaje evidente ce rezultă din volumul și natura responsabilităților și din necesitatea de a asigura eficacitatea acțiunii publice;
- c. principiul echității, care presupune garantarea unor condiții și oportunități egale tuturor autorităților publice locale pentru a-și atinge obiectivele în realizarea competențelor lor;
- d. principiul integrității competențelor, care presupune că orice competență atribuită autorităților publice locale trebuie să fie deplină și exclusivă, exercitarea acesteia nu poate fi contestată sau limitată de o altă autoritate decât în cazurile prevăzute de lege;
- e. principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sunt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora;
- f. principiul solidarității financiare, care presupune susținerea financiară de către stat a celor mai slab dezvoltate unități administrativ-teritoriale, în special prin aplicarea unor mecanisme de repartizare financiară echitabilă;
- g. principiul dialogului instituțional, care presupune informarea și consultarea de către stat, în timp util, a autorităților publice locale, în procesul de planificare și de luare a deciziilor, prin structurile lor asociative, asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct ori sunt legate de procesul descentralizării administrative;
- h. principiul parteneriatului public-privat, public-public, public-civil, care presupune garantarea unor posibilități reale de cooperare între guvern, autoritățile locale, sectorul privat și societatea civilă;

- i. principiul responsabilității autorităților administrației publice locale, care presupune, în limitele competențelor ce le revin, obligativitatea realizării unor standarde minime de calitate stabilite de lege la prestarea serviciilor publice și de utilitate publică de care sunt responsabile.

Concluzii

Astfel, descentralizarea poate fi definită ca un proces de transfer de competență administrativă și financiară de la nivelul administrației publice centrale la nivelul administrației publice locale sau către sectorul privat. Managementul finanțelor publice locale reprezintă un complex de metode, principii, tehnici și instrumente, orientate către colectarea resurselor financiare publice cu scopul de a fi gestionate eficient pentru a acoperi cheltuielile.

Referințe:

1. TELEVCA, O. *Administrarea finanțelor publice locale*: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2017.
2. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, nr.181 din 25.07.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr.223-230.
3. Legea privind finanțele publice locale, nr.397 din 16.10.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.248-253.
4. HÎNCU, V. *Fundamentele evaluării performanței bugetare la nivelul administrației publice centrale*: Teză de doctor în științe economice. Chișinău, 2016.
5. MANOLE, T, STRATAN, A. *Managementul finanțelor publice locale: probleme și oportunități*. Chișinău: INCE, 2014.
6. Legea privind descentralizarea administrativă, nr.435 din 28.12.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr.29-31.
7. SECRIERU, A., DRAGOMIR (Rotaru), L. *Managementul finanțelor publice locale*. Chișinău, 2015.
8. <http://www.mf.gov.md>

Date despre autor:

Eugenia GHEORGHÎA, doctorandă, Școala doctorală Științe Economice, lector universitar, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: eugenia202@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-3541-8805

Prezentat la: 19.06.2019